Sygn. akt VU 833/15

WYROK ŁĄCZNY

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Dorota Krawczyk

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku Zespół Szkół (...) w P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z udziałem M. F., M. K., H. K., J. Z.

o ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe i zdrowotne

na skutek odwołania Zespół Szkół (...) w P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 22 czerwca 2015 r. sygn. (...), z dnia 22 czerwca 2015 roku sygn. (...), z dnia 22 czerwca 2015 roku sygn. (...), z dnia 22 czerwca 2015 roku sygn. (...)

I.

1. ***zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 22 czerwca 2015 roku nr (...) w ten sposób, że ustala, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne M. F. jako pracownika Zespołu Szkół (...) w P. kwoty dofinansowań do wycieczek turystyczno - krajoznawczych:***

- w czerwcu 2009 roku - w wysokości 250,00 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych),

- w czerwcu 2011 roku - w wysokości 305,00 zł (trzysta pięć złotych) oraz
oddala odwołanie w pozostałej części;

2. ***nie obciąża Zespołu Szkół (...) w P. kosztami procesu.***

II.

1. ***zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 22 czerwca 2015 roku nr (...) w ten sposób, że ustala, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne M. K. jako pracownika Zespołu Szkół (...) w P. kwoty dofinansowań do wycieczek turystyczno - krajoznawczych:***

- w czerwcu 2009 roku - w wysokości 250,00 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych),

- w czerwcu 2010 roku - w wysokości 365,00 zł (trzysta sześćdziesiąt pięć

złotych),

- w czerwcu 2011 roku - w wysokości 305,00 zł (trzysta pięć złotych) oraz oddala odwołanie w pozostałej części;

2. ***nie obciąża Zespołu Szkół (...) w P. kosztami procesu.***

III.

1. oddala odwołanie od decyzji z dnia 22 czerwca 2015 roku nr (...) dotyczące H. K.;

2. nie obciąża Zespołu Szkół (...) w P. kosztami procesu.

IV.

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 22 czerwca 2015 roku nr (...) w ten sposób, że ustala, iż nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne J. Z. jako pracownika Zespołu Szkół (...) w P. kwota dofinansowania do wycieczki turystyczno - krajoznawczej w czerwcu 2010 roku w wysokości 365,00 zł (trzysta sześćdziesiąt pięć złotych) oraz oddala odwołanie w pozostałej części;

2. nie obciąża Zespołu Szkół (...) w P. kosztami procesu.

Sygn. akt VU 833/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 czerwca 2015 roku Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia ***M. F.*** jako pracownika Zespołu Szkół (...) w P. w miesiącach:

- czerwcu 2009 roku w wysokości 3.195,96 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 2.757,79 na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2009 roku w wysokości 4.564,24 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 3.938,49 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2010 roku w wysokości 4.787,21 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4.130,88 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- czerwcu 2011 roku w wysokości 3.771,79 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 3.254,67 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2011 roku w wysokości 4.393,99 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 3.791,58 zł na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 22 czerwca 2015 roku Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia ***M. K.*** jako pracownika Zespołu Szkół (...) w P. w miesiącach:

- czerwcu 2009 roku w wysokości 3.593,25 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 3.100,62 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2009 roku w wysokości 4.739,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4.089,27 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- czerwcu 2010 roku w wysokości 4.474,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 3860,62 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2010 roku w wysokości 5.587,99 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4.821,87 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- czerwcu 2011 roku w wysokości 4.937,64 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4.260,70 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2011 roku w wysokości 5.132,81 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4.429,11 zł na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 22 czerwca 2015 roku Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia ***H. K.*** jako pracownika Zespołu Szkół (...) w P. w miesiącach:

- czerwcu 2009 roku w wysokości 2.167,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 1869,90 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2009 roku w wysokości 1.153,60 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 1.283,99 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- czerwcu 2010 roku w wysokości 2.298,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 1982,95 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2010 roku w wysokości 630,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 776,72 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- czerwcu 2011 roku w wysokości 2.460,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 2.122,73 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2011 roku w wysokości 1788,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 1931,71 zł na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 22 czerwca 2015 roku Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia ***J. Z.*** jako pracownika Zespołu Szkół (...) w P. w miesiącach:

- grudniu 2009 roku w wysokości 5.661,60 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4.885,40 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- czerwcu 2010 roku w wysokości 4.214,60 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 3.636,78 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2010 roku w wysokości 5.212,47 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4.497,83 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- grudniu 2011 roku w wysokości 5.282,81 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz 4558,54 zł na ubezpieczenie zdrowotne.

Organ rentowy podniósł, że przeprowadzona kontrola wykazała, iż płatnik składek
w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nie uwzględnił przychodów ww. pracowników w postaci ekwiwalentu za bony i paczki świąteczne, dofinansowania do wczasów oraz dofinansowania

do wycieczek turystyczno-krajoznawczych finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. ZUS podkreślił, że określone powyżej wypłaty dokonane przez płatnika składek nie spełniły warunków świadczeń socjalnych w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Ponadto w ocenie organu rentowego podział i wypłata przez płatnika ww. środków nie nastąpiła z uwzględnieniem § 7 pkt 2 Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, który stanowi, że wysokość świadczeń uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawionej do korzystania z Funduszu, bowiem złożone przez pracowników oświadczenia o dochodach na członka rodziny kwalifikowały wszystkich pracowników do uzyskania dofinansowania. Organ rentowy podkreślił także, że ustalone w celu wypłaty świadczeń progi dochodowe nie miały na celu zróżnicowania dofinansowania poszczególnym grupom pracowników, lecz świadczyły o pozorności działania pracodawcy w zakresie przyznawania świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Stąd też w latach 2009-2010 powyżej 97% pracowników kwalifikowało się do dofinasowania w trzecim progu dochodowym, a w 2011 roku - około 94% pracowników. Natomiast dofinansowanie do wycieczek turystyczno-krajoznawczych zorganizowanych w czerwcu 2009 roku, czerwcu 2010 roku i w czerwcu 2011 roku nie było uzależnione od sytuacji materialnej uczestnika wycieczki, bowiem dofinansowanie to zostało ustalone w stałej kwocie dla wszystkich uczestników wycieczek. Zdaniem organu tak przyznawane i w ten sposób wydatkowane świadczenia nie mogą być uznane za pomoc socjalną i tym samym powinny stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenia zdrowotne.

Od powyższych decyzji odwołał się płatnik składek ***Zespół Szkół (...) w P.***, wnosząc o ich zmianę poprzez ustalenie, że wypłaty dokonane przez płatnika na rzecz zainteresowanych pracowników w okresach objętych decyzjami, tytułem ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne, dofinansowania do wczasów oraz do wycieczek turystyczno-krajoznawczych w ramach ZFŚS nie stanowiły podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, a zatem ustalone przez płatnika pierwotne podstawy wymiaru składek były prawidłowe oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów procesu według norm przepisanych.

Zaskarżonym decyzjom zarzucił naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe poprzez uznanie, że wypłacenie ubezpieczonym świadczeń w postaci ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne oraz dofinansowania do wycieczek turystyczno-krajoznawczych było niezgodnie z dyspozycją tych przepisów i tym samym nie może być kwalifikowane jako świadczenie socjalne lecz przychód pracownika, od którego należy odprowadzić składki na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, chociaż z zebranego sprawie materiału dowodowego wynika, iż świadczenia zostały wypłacane z środków wyodrębnionych w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, na cele socjalne. Zarzucił także naruszenie art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych i § 2 ust. 2 pkt 1 statutu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 stycznia 2011 roku w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 107 k.p.a. poprzez brak upoważnienia Prezesa ZUS dla osoby, która podpisała decyzję, a jeżeli nawet takie upoważnienie osoba podpisująca decyzję posiadała, nie zaznaczenie, iż decyzja została wydana z upoważnienia.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie.

Postanowieniami z dnia 19 października 2015 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. połączył wszystkie sprawy z odwołania od wskazanych na wstępie decyzji do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Zainteresowani nie zajęli stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zespół Szkół (...) w P., jako pracodawca, jest zobowiązany do odprowadzania składek do ZUS z tytułu ubezpieczeń społecznych pracowników, tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego.

(okoliczność niesporna)

W latach 2009-2011 obowiązywał u płatnika składek Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 28 maja 2008 roku**.** Regulamin ten został zaakceptowany przez związki zawodowe i zatwierdzony przez dyrektora placówki, a następnie w dniu 24 czerwca 2008 roku przyjęty przez Radę Pedagogiczną. Przedmiotowy regulamin zakładał, że prawo do korzystania z Funduszu przysługuje zarówno pracownikom, jak i byłym pracownikom, w tym emerytom, rencistom i uprawionym członkom ich rodzin. Podstawą do ubiegania się o korzystanie z wszelkiego rodzaju świadczeń było złożenie odpowiedniego wniosku do Komisji Socjalnej (§ 6 regulaminu). W § 5 regulaminu postanowiono, że środki zgromadzone w Funduszu mogą być przeznaczone na :

1. różne formy wypoczynku, to jest:

- świadczenia urlopowe nauczycieli,

- świadczenia urlopowe dla pracowników administracji i obsługi,

- świadczenia urlopowe emerytów,

- wspieranie wypoczynku dzieci pracowników,

- wczasy profilaktyczne,

- przejazd do sanatorium,

- kolonie letnie, zimowe i obozy młodzieżowe,

- wycieczki turystyczno-krajoznawcze;

2. działalność kulturalno-oświatową;

3. pomoc socjalną dla dzieci w wieku od 1 roku do 14 lat w danym roku kalendarzowym;

4. zapomogi losowe;

5. inne cele zatwierdzone przez ogół pracowników.

Regulamin zakładał, że pierwszeństwo w korzystaniu z powyższych świadczeń mają mieć: osoby posiadające rodzinę wielodzietną (liczącą co najmniej 3 dzieci), osoby posiadające dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają specjalnej opieki i leczenia, a także wychowujące dzieci całkowicie lub częściowo osierocone oraz osoby dotknięte szczególnymi wypadkami losowymi (§ 7 pkt 1 regulaminu). W § 7 pkt 2 regulaminu postanowiono, że wysokość świadczeń uzależniona jest od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawionej do korzystania z Funduszu. Odpłatność za wczasy, kolonie, obozy i zimowiska uzależniono w regulaminie od wysokości dochodu na osobę w rodzinie, wskazując, że przez dochód ten należy rozumieć dochód wspólnie zamieszkałych i prowadzących wspólnie gospodarstwo domowe członków rodziny wraz z dziećmi przebywającymi w internacie (stancjach) w okresie roku kalendarzowego poprzedzającego rok przyznania świadczenia (§ 7 pkt 4 regulaminu). Osoba ubiegająca się o dofinasowanie do wczasów, kolonii i obozów obowiązana była do złożenia wniosku wraz z poświadczonymi dochodami w nieprzekraczalnym terminie do 31 maja, o czym stanowił § 7 pkt 5 regulaminu. Regulamin zakładał, że refundacja za wypoczynek organizowany indywidualnie może nastąpić jedynie po wcześniejszym przedstawieniu rachunku.

(dowód: regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. – k. 5- 6v akt sprawy)

Na posiedzeniu w dniu 4 czerwca 2009 roku Komisja Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. postanowiła przyznać dofinansowanie do wypoczynku letniego pracowników i ich dzieci na 2009 rok według ustalonych na tym posiedzeniu kryteriów. Ponadto Komisja postanowiła przyznać dofinansowanie do wycieczki turystyczno-krajoznawczej organizowanej w dniach od 19 do 21 czerwca 2009 roku dla pracowników i emerytów szkoły. Wysokość dopłaty została ustalona na kwotę 205,00 zł netto na każdego uczestnika wycieczki. Komisja dysponowała listą uczestników wycieczki.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 4 czerwca 2009 r. – k. 9 akt sprawy)

Na posiedzeniu w dniu 3 grudnia 2009 roku Komisja Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, działająca u płatnika składek postanowiła m.in. przyznać ekwiwalent pieniężny w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne jako pomoc dla potrzebujących pracowników, emerytowanych nauczycieli, pracowników administracji i obsługi po uwzględnieniu sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej uprawionych do korzystania z Funduszu. Na pomoc tę Komisja postanowiła przyznać łącznie kwotę około 70.000 zł i podzielić ją według tabeli dochodowej po złożeniu wniosków oraz oświadczeń o zarobkach. Komisja ustaliła progi dochodowe dla pracowników oraz wysokość ekwiwalentu w następujący sposób: dochód na członka rodziny niższy niż 600 zł – ekwiwalent w kwocie 700 zł, dochód na jednego członka rodziny od 600 zł do 900 zł – ekwiwalent w kwocie 650 zł, dochód na jednego członka rodziny powyżej 900 zł – ekwiwalent w kwocie 630 zł. Od przyznanych pracownikom świadczeń został potrącony podatek dochodowy w wysokości 18%.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 3 grudnia 2009 r. – k. 10 akt sprawy)

Na posiedzeniu w dniu 24 maja 2010 roku Komisja Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. postanowiła przyznać dofinansowanie do wypoczynku letniego na 2010 rok według ustalonych na tym posiedzeniu kryteriów oraz postanowiła przyznać dofinansowanie do wycieczki turystyczno-krajoznawczej organizowanej w dniach 2 do 5 czerwca 2010 roku dla pracowników i emerytów szkoły. Wysokość dopłaty została ustalona na kwotę 300,00 zł netto na każdego uczestnika wycieczki. Komisja dysponowała listą uczestników wycieczki.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 24 maja 2010 r. – k. 35 akt sprawy)

Na posiedzeniu w dniu 22 listopada 2010 roku Komisja Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. postanowiła dofinansować pracownikom oraz emerytom szkoły wyjazd do Teatru im. A. M. w C. w dniu 26 listopada 2010 roku. Postanowiła przyznać także ekwiwalent pieniężny w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne jako pomoc dla potrzebujących pracowników, emerytowanych nauczycieli, pracowników administracji i obsługi po uwzględnieniu sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej uprawionych do korzystania z Funduszu. Na pomoc tę Komisja postanowiła przyznać łącznie kwotę około 64.000 zł i podzielić ją według tabeli dochodowej po złożeniu wniosków oraz oświadczeń o zarobkach. Komisja ustaliła progi dochodowe dla pracowników oraz wysokość ekwiwalentu w następujący sposób: dochód na członka rodziny niższy niż 600 zł – ekwiwalent w kwocie 670 zł, dochód na jednego członka rodziny od 600 zł do 900 zł – ekwiwalent w kwocie 650 zł, dochód na jednego członka rodziny powyżej 900 zł – ekwiwalent w kwocie 630 zł. Od przyznanych pracownikom świadczeń został potrącony podatek dochodowy w wysokości 18%.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 22 listopada 2010 r. – k. 36 akt sprawy)

Na posiedzeniu w dniu 27 maja 2011 roku Komisja Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych działająca u płatnika składek postanowiła przyznać dofinansowanie do wypoczynku letniego pracowników według ustalonych na tym posiedzeniu kryteriów, to jest: dla nauczycieli w wysokości określonej w ustawie Karta Nauczyciela, dla pracowników,

emerytów i rencistów Zespołu zgodnie z załączoną tabelą dopłat na rok 2011 oraz dla dzieci pracowników spełniających warunki zawarte w regulaminie zfśs – w wysokości 350 zł na każde uprawnione dziecko. W tabeli Komisja ustaliła progi dochodowe dla celów przyznania dopłat do różnych form wypoczynku. I tak, jeżeli dochód na członka rodziny był niższy niż 650 zł – dopłata wynosiła 900 zł, jeżeli dochód na jednego członka rodziny wynosił od 651 zł do 950 zł – dopłata wynosiła 850 zł, natomiast dla pracowników, których dochód na jednego członka rodziny przekraczał 951 zł dopłata wynosiła 800 zł.

Ponadto Komisja postanowiła przyznać dofinansowanie do wycieczki turystyczno-krajoznawczej organizowanej w dniach od 3 do 5 czerwca 2011 roku dla pracowników i emerytów szkoły. Wysokość dopłaty została ustalona na kwotę 280,00 zł netto na każdego uczestnika wycieczki. Komisja dysponowała listą uczestników wycieczki.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 27 maja 2011 r. – k. 37 akt sprawy)

Na posiedzeniu w dniu 7 grudnia 2011 roku Komisja Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. postanowiła przyznać ekwiwalent pieniężny w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne jako pomoc dla potrzebujących pracowników, emerytowanych nauczycieli, pracowników administracji i obsługi po uwzględnieniu sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej uprawionych do korzystania z Funduszu. Łącznie na ten cel Komisja postanowiła przeznaczyć około 70.000 zł i podzielić ją według tabeli dochodowej po złożeniu wniosków oraz oświadczeń o zarobkach. Komisja ustaliła progi dochodowe dla celów przyznania ekwiwalentu. I tak, jeżeli dochód na członka rodziny był niższy niż 650 zł – ekwiwalent wynosił 690 zł, jeżeli dochód na jednego członka rodziny wynosił od 651 zł do 950 zł – ekwiwalent wynosił 670 zł, natomiast dla pracowników, których dochód na jednego członka rodziny przekraczał 951 zł ekwiwalent wynosił 650 zł. Od przyznanych pracownikom świadczeń został potrącony podatek dochodowy w wysokości 18%.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 7 grudnia 2011 r. – k.38 akt sprawy)

Na wycieczkę turystyczno – krajoznawczą organizowaną w Szkole mógł zapisać się każdy zatrudniony w szkole pracownik, niezależnie od wymiaru zatrudnienia, a także emeryt. Osoby te nie składały do Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych żadnego wniosku o dofinansowanie do wycieczki, dofinansowanie przyznawane było na podstawie sporządzonej listy pracowników, którzy zgłosili się na wycieczkę. Każdy z pracowników płatnika, który zgłosił chęć uczestnictwa w wycieczce turystyczno-krajoznawczej, otrzymywał dofinansowanie z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Komisja nie ustalała limitu pracowników, którzy mogli skorzystać z wycieczki. W planie wydatków na dany rok zakładana była natomiast łączna kwota dofinansowania do wycieczki. Kwota ta była następnie dzielona na liczbę zgłoszonych na wycieczką osób. Wszyscy pracownicy otrzymywali jednakowe kwoty dofinansowania.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 4 czerwca 2009 r. – k. 9 akt sprawy, protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 24 maja 2010 r. – k. 35 akt sprawy , protokół z posiedzenia Komisji Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 27 maja 2011 r. – k. 37 akt sprawy, częściowo zeznania świadka E. S. k. 157v-158 akt sprawy, częściowo zeznania świadka B. L. k. 156v -157 akt sprawy)

Pracownicy płatnika w latach 2009 – 2011 zwykle raz do roku składali do Komisji oświadczenia o dochodach na członka rodziny za poprzedni rok. Z zasady nauczyciele składali deklaracje dochodowe w listopadzie lub w grudniu, natomiast pracownicy administracyjni w maju. Było to skutkiem tego, że nauczyciele mieli wypłacane świadczenia urlopowe w wysokości wynikającej z przepisów Karty Nauczyciela, natomiast dla pracowników administracyjnych kwoty dofinansowania do wypoczynku ustalała Komisja ZFŚS. Zdarzało się jednak, że nauczyciele składali także oświadczenia dochodowe także w maju lub czerwcu danego roku, jeżeli występowali o dofinansowanie wypoczynku letniego swoich dzieci. Pracownik w oświadczeniu podawał liczbę członków rodziny, nie załączał jednak żadnych zaświadczeń o osiąganych dochodach rodziny. Zwykle nie wskazywał także jakie konkretnie dochody uzyskali on

sami i członkowie jego rodziny, wpisywał jedynie przedział dochodowy na członka rodziny (np. powyżej 900 zł). Jeśli występował o dofinansowanie do wypoczynku dzieci, wskazywał ich wiek oraz personalia.

(dowód: wnioski i oświadczenia zainteresowanych – k. 138 – 155 akt sprawy, częściowo zeznania świadka B. L. k. 156v -157 akt sprawy, częściowo zeznania świadka E. S. k. 157v-158 akt sprawy)

W przypadku ekwiwalentu za bony i paczki świąteczne progi dochodowe oraz wysokość ekwiwalentu ustalane były corocznie. Pracownicy, zarówno administracyjni, jak i nauczyciele, nie składali żadnych oddzielnych wniosków o dofinasowanie do świątecznego świadczenia (składali jedynie oświadczenia o dochodach w maju lub grudniu danego roku, przy czym zdarzało się, że oświadczenia te składali na wnioskach nazwanych błędnie wnioskami o udzielenie wczasów pod gruszą). Komisja ZFŚS przyjmowała, że każdy z pracujących w szkole pracowników chce otrzymać taki ekwiwalent. Członkowie Komisji orientowali się, jak przedstawia się sytuacja finansowa pracowników oraz ile osób jest w ich rodzinach.

(dowód: wnioski i oświadczenia zainteresowanych – k. 138 – 155 akt sprawy, zeznania świadka B. L. k. 156v -157 akt sprawy, zeznania świadka E. S. k. 157v-158 akt sprawy)

W Zespole Szkół (...) w P. oświadczenia o dochodach w roku 2009 i w roku 2010 złożyło 70 osób, z czego 68 oświadczeń złożonych w każdym roku zawierało informację o dochodzie na członka rodziny powyżej 900 zł. W 2011 roku oświadczenia o dochodach złożyło 66 pracowników, z czego 62 oświadczenia zwierały informację o dochodzie na członka rodziny przekraczającym 951 zł

(okoliczności bezsporne)

M. F., zatrudniona jako nauczycielka, otrzymała z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z tytułu ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne następujące kwoty:

- w grudniu 2009 roku – 630 zł;

- w grudniu 2010 roku – 630 zł;

- grudniu 2011 roku – 650 zł.

Złożyła ona oświadczenia o dochodzie:

- w dniu 16 listopada 2009 roku za rok 2008; podała, że dochód ten wynosi powyżej 900 zł na jednego członka rodziny, a w rodzinie są 3 osoby;

- w dniu 22 listopada 2010 roku za rok 2009; podała, że dochód ten wynosi powyżej 901 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 3 osoby;

- w dniu 02 grudnia 2011 roku za rok 2010; podała, że dochód ten wynosi powyżej 951 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 3 osoby.

M. F. złożyła także oświadczenia o dochodach rodziny w dniu 15 maja 2011 roku. Do oświadczeń załączyła wnioski o dofinansowanie.

(dowód: oświadczenia wraz z wyliczeniem kwot dofinansowania i wnioski k. 139 – 142v akt sprawy)

Ponadto M. F. otrzymała dofinansowania do wycieczek turystyczno – krajoznawczych w kwotach: w czerwcu 2009 roku w wysokości 250 zł oraz w czerwcu 2011 roku w wysokości 305 zł.

(okoliczności niesporne)

M. K., zatrudniona jako nauczyciel, otrzymała z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z tytułu ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne następujące kwoty:

- w grudniu 2009 roku – 630 zł;

- w grudniu 2010 roku – 630 zł;

- grudniu 2011 roku – 650 zł.

Złożyła ona oświadczenia o dochodzie:

- w dniu 16 listopada 2009 roku za rok 2008; podała, że dochód ten wynosi powyżej 900 zł na jednego członka rodziny, a w rodzinie są 4 osoby;

- w dniu 30 listopada 2010 roku za rok 2009; podała, że dochód ten wynosi powyżej 900 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 4 osoby;

- w dniu 01 grudnia 2011 roku za rok 2010; podała, że dochód ten wynosi powyżej 951 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 4 osoby.

(dowód: oświadczenia wraz z wyliczeniem kwot dofinansowania i wnioski k. 138 – 140v)

M. K. złożyła także oświadczenia o dochodach rodziny w dniu 11 maja 2009, w dniu 10 maja 2010 roku oraz w dniu 15 maja 2011 roku. Do oświadczeń załączyła wnioski o dofinansowanie.

(dowód: oświadczenia wraz z wyliczeniem kwot dofinansowania i wnioski k. 150 – 155v akt sprawy)

Ponadto M. K. otrzymała dofinansowania do wycieczek turystyczno – krajoznawczych w kwotach: w czerwcu 2009 roku w wysokości 250 zł, w czerwcu 2010 roku w wysokości 365 zł oraz w czerwcu 2011 roku w wysokości 305 zł.

(okoliczności niesporne)

H. K., zatrudniona jako sprzątaczka, otrzymała z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z tytułu ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne następujące kwoty:

- w grudniu 2009 roku – 630 zł;

- w grudniu 2010 roku – 630 zł;

- grudniu 2011 roku – 650 zł.

Złożyła ona oświadczenia o dochodzie:

- w dniu 11 maja 2009 roku za rok 2008; podała, że dochód ten wynosi powyżej 900 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 2 osoby;

- w dniu 30 kwietnia 2010 roku za rok 2009; podała, że dochód ten wynosi powyżej 900 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 2 osoby;

- w dniu 10 maja 2011 roku za rok 2010; podała że dochód ten wynosi powyżej 950 zł na jednego członka rodziny, a w rodzinie są 2 osoby.

(dowód: oświadczenia wraz z wyliczeniem kwot dofinansowania k. 147 – 149v akt sprawy)

Ponadto H. K. otrzymała dofinansowania do wczasów turystycznych w kwotach: w czerwcu 2009 w wysokości 700zł, w czerwcu 2010 roku w wysokości 750 zł oraz w czerwcu 2011 roku w wysokości 800 zł.

(okoliczności niesporne)

J. Z., zatrudniona jako nauczyciel, otrzymała z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z tytułu ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne następujące kwoty:

- w grudniu 2009 roku – 630 zł;

- w grudniu 2010 roku – 630 zł;

- grudniu 2011 roku – 650 zł.

Złożyła ona oświadczenia o dochodzie:

- w dniu 16 listopada 2009 roku za rok 2008; podała, że dochód ten wynosi powyżej 901 zł na jednego członka rodziny, a w rodzinie są 3 osoby;

- w dniu 22 listopada 2010 roku za rok 2009; podała, że dochód ten wynosi powyżej 900 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 3 osoby;

- w dniu 2 grudnia 2011 roku za rok 2010; podała, że dochód ten powyżej 951 zł na członka rodziny, a w rodzinie są 3 osoby.

J. Z. złożyła także oświadczenie o dochodach rodziny w dniu 10 maja 2010 roku. Do oświadczeń załączyła wnioski o dofinansowanie.

(dowód: oświadczenia wraz z wyliczeniem kwot dofinansowania i wnioski k. 143 – 146v akt sprawy)

Ponadto J. Z. otrzymała dofinansowanie do wycieczki turystyczno – krajoznawczej w czerwcu 2010 roku w wysokości 365 zł.

(okoliczność niesporna)

Sąd Okręgowy- Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Odwołania w zakresie negującym objęcie obowiązkiem składkowym: ekwiwalentów pieniężnych w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne wypłaconych wszystkim zainteresowanych oraz w zakresie wypłaconych H. K. dofinansowań do wczasów turystycznych nie zasługują na uwzględnienie. Uwzględnieniu podlegały natomiast odwołania w zakresie dotyczącym ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne od kwot dofinansowań do wycieczek turystyczno-krajoznawczych wypłaconych zainteresowanym: M. F., M. K. oraz J. Z..

Kwestia sporna w będącej przedmiotem osądu sprawie dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników podlegających, z mocy art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 roku, poz. 963) , ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, z mocy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ww. ustawy ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu, a także ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 roku, poz. 581)

Organ rentowy, na podstawie art. 41 ust. 13 ustawy systemowej, może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują na to, że nie są one zgodne stanem faktycznym. Zgodnie z art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 a ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na

ubezpieczenia społeczne stanowi przychód, o jakim mowa w art. 4 pkt 9 i pkt 10 tej ustawy. Stosownie do powołanego wyżej punktu 9 art. 4 użyte w ustawie określenie przychód oznacza przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy. Zgodnie zaś z art. 81 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

W świetle art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2012 roku, poz. 361 ze zm.) za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za nie wykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Niektóre przychody są jednak zwolnione z podstawy wymiaru składek. Enumeratywny katalog przychodów, które nie stanowią podstawy wymiaru składek zawiera rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (tekst jedn. Dz.U. z 2015 roku, poz. 2236). I tak, zgodnie z treścią § 2 ust. 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia, podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Zważywszy, że przepis § 2 ust. 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia ma charakter wyjątku od ogólnej zasady podlegania obowiązkowi składkowemu każdego przychodu, to na skarżącym – a nie organie rentowym - spoczywał ciężar dowodu, że wypłacone pracownikom świadczenia z ZFŚS mieściły się w granicach pomocy finansowej.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że definicję działalności socjalnej zawiera art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 roku, poz. 800). W myśl tego przepisu działalność socjalna to usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialno-rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Skarżący w latach 2009 - 2011 wypłacił pracownikom z ZFŚS dofinansowanie do wycieczek krajoznawczo-turystycznych w takiej samej wysokości dla każdego uczestnika wycieczki oraz ekwiwalent pieniężny w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne dla wszystkich pracowników. Ponadto wypłacił H. K., jako sprzątaczce dofinansowanie do wczasów turystycznych w kwotach: w czerwcu 2009 w wysokości 700zł, w czerwcu 2010 roku w wysokości 750 zł oraz w czerwcu 2011 roku w wysokości 800 zł.

Bezspornym w sprawie jest, że dofinansowanie do powyższych świadczeń zostały wypłacone przez płatnika ze środków odprowadzonych do zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Nie ulega także wątpliwości, że wypłacone świadczenia stanowiły dla pracowników pomoc finansową. Nie mniej zakwalifikowanie danego świadczenia przyznawanego w ramach funduszu świadczeń socjalnych, jako mieszczącego się w ustawowej definicji działalności socjalnej zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie oznacza automatycznie, że wypłacone świadczenie realizuje cele socjalne. O tym, czy świadczenia wypłacane z funduszu świadczeń socjalnych realizują cele socjalne decyduje treść art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Z treści tego przepisu wynika zaś, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od

sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Wprawdzie zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, w myśl ustępu 2 art. 8 ww. ustawy, określa pracodawca w regulaminie, ale musi przy tym bezwzględnie uwzględniać treść ust. 1 art. 8 ustawy. Pracodawca nie może zatem ustalić zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu według dowolnie wybranych przez siebie kryteriów, z pominięciem prymarnej zasady wyrażonej w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, że przyznawanie tych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu zostało uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. A zatem obowiązujący u danego pracodawcy regulamin, który szczegółowo określa zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, nie może być sprzeczny z treścią ustępu 1 art. 8 ustawy, co oznacza, że nie może przyznawać ulgowych usług i świadczeń oraz dopłat z Funduszu w oderwaniu od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu (tzw. kryterium socjalne). O tym zatem, czy dane świadczenie wypłacone z funduszu świadczeń socjalnych spełnia kryterium socjalne nie decyduje wyłącznie to, czy świadczenie jest finansowane ze środków Funduszu oraz jego cel (pomoc pracownikom), ale także to czy zostało ono uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

W wyroku z dnia 16 września 2009 roku (I UK 121/2009, OSNP 2011/9-10, poz. 133) Sąd Najwyższy stwierdził, że zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w zakresie w jakim wymaga zastosowania kryterium socjalnego indywidulanie do każdego z uprawionych, nie doznaje żadnych wyjątków i Sąd Okręgowy to stanowisko podziela.

Zasady przeznaczania środków na finansowanie działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych u płatnika w spornym okresie były regulowane Regulaminem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Zespole Szkół (...) w P. z dnia 28 maja 2008 roku, zaakceptowanym przez związki zawodowe i zatwierdzonym przez dyrektora placówki, a następnie w dniu 24 czerwca 2008 roku przyjętym przez Radę Pedagogiczną. Zgodnie z § 5 regulaminu środki zgromadzone w Funduszu mogły być przeznaczone na różne środki wypoczynku, tj. świadczenia urlopowe nauczycieli, świadczenia urlopowe dla pracowników administracji i obsługi, świadczenia urlopowe emerytów, wspieranie wypoczynku dzieci pracowników, wczasy profilaktyczne, przejazd do sanatorium, kolonie letnie, zimowe i obozy młodzieżowe, wycieczki turystyczno-krajoznawcze. Nadto środki te mogły być przydzielone na działalność kulturalno-oświatową, pomoc socjalną dla dzieci w wieku od 1 roku do 14 lat w danym roku kalendarzowym, zapomogi losowe oraz inne cele zatwierdzone przez ogół pracowników. Regulamin zakładał, iż pierwszeństwo w korzystaniu z powyższych świadczeń miały: osoby posiadające rodzinę wielodzietną (liczącą co najmniej 3 dzieci), osoby posiadające dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają specjalnej opieki i leczenia, a także wychowujące dzieci całkowicie lub częściowo osierocone oraz osoby dotknięte szczególnymi wypadkami losowymi. Wysokość udzielonych świadczeń socjalnych zależała od ilości środków zgromadzonych na rachunku Funduszu oraz kwot przeznaczonych na finansowanie poszczególnych celów socjalnych. Dodatkowo w § 7 pkt 2 wskazywał, iż wysokość świadczeń uzależniona jest od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawionej do korzystania z Funduszu. A zatem analizowany regulamin uwzględniał w swych postanowieniach treść art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Na kryterium socjalne składa się sytuacja życiowa, rodzinna i materialna osób uprawnionych (art. 8 ust.1 cyt. wyżej ustawy). Sytuacja życiowa to szczególne okoliczności, które spotykają w pewnych okresach życia człowieka powodując jej pogorszenie np. w związku z chorobą, śmiercią członka rodziny, utratą mieszkania, utratą pracy. Sytuacja rodzinna to przede wszystkim liczba członków rodziny, z którymi pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Natomiast sytuacja materialna jest uzależniona od wysokości dochodów w rodzinie pracownika. Przy czym prawidłowe ustalenie sytuacji materialnej dotyczącej posiadanych zasobów majątkowych i uzyskiwanych dochodów, sprowadza się nie tylko do ustalenia wysokości wynagrodzenia pracownika zatrudnionego u płatnika, ale dotyczy wszystkich osób, z którymi ten pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Kryterium socjalne musi być bowiem dostosowane do uprawnionej grupy osób w taki sposób, aby różna sytuacja życiowa, rodzinna, materialna poszczególnych osób wchodzących w skład tej samej grupy (pracowników płatnika) powodowała różną wysokość świadczeń, które otrzymują z Funduszu. W celu ustalenia i wyboru właściwego kryterium socjalnego

pracodawca powinien przed dystrybucją świadczeń socjalnych ustalić sytuację życiową, rodzinną i materialną swoich pracowników, a następnie do tak ustalonej sytuacji dobrać kryterium, które zróżnicuje przyznaną im z Funduszu pomoc. Dopiero te wszystkie informacje pozwalają w prawidłowy sposób ustalić kryterium socjalne, którym ma kierować się płatnik, dokonując dystrybucji świadczeń z funduszu socjalnego.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy dokonał analizy wypłaconych przez płatnika kwot z tytułu ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony i paczki świąteczne. Zgodnie z obowiązującym u płatnika w analizowanym okresie regulaminem, świadczenia te mógł otrzymać każdy uprawniony pracownik płatnika, w tym również emerytowany nauczyciel, pracownik administracji i obsługi. Bezspornym w sprawie jest również, iż pracownicy nie składali żadnych oddzielnych wniosków o dofinasowanie do świątecznego świadczenia. Komisja ZFŚS przyjmowała bowiem, że każdy z pracujących w szkole pracowników chce otrzymać taki ekwiwalent. Do świadczeń tych kryteria oraz progi ustalane były corocznie przez Komisję ZFŚS. W zależności od kwoty dochodu kwoty ekwiwalent ten wynosił:

- w 2009 roku (łącznie na ten cel było przeznaczonych 70.000 zł):

- 700 zł - jeżeli dochód na członka rodziny był niższy niż 600 zł ,
- 650 zł - jeżeli dochód na jednego członka rodziny wynosił od 600 zł do 900 zł,
- 630 zł - jeżeli dochód na jednego członka rodziny przekraczał 900 zł .

- w 2010 roku (łącznie na ten cel było przeznaczonych 64.000 zł):

- 670 zł - jeżeli dochód na członka rodziny był niższy niż 600 zł,
- 650 zł - jeżeli dochód na jednego członka rodziny wynosił od 600 zł do 900 zł,
- 630 zł - jeżeli dochód na jednego członka rodziny przekraczał 900 zł.

- w 2011 roku (łącznie na ten cel było przeznaczonych 70.000 zł):

- 690 zł - jeżeli dochód na członka rodziny był niższy niż 650 zł,
- 670 zł - jeżeli dochód na jednego członka rodziny wynosił od 651 do 950 zł,
- 650 zł - jeżeli dochód na jednego członka rodziny przekraczał 951 zł.

W ocenie Sądu, przyjęte przez płatnika powyższe kryteria dochodowe, nie spełniały swojego socjalnego zadania i nie różnicowały sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej pracowników. Wysokość świadczeń w postaci ekwiwalentu za bony i paczki świąteczne w spornym okresie w rzeczywistości nie była bowiem uzależniona od sytuacji materialnej uprawnionych. Świadczenie to zostało wypłacone w jednakowej wysokości wszystkim pracownikom, za wyjątkiem dwóch osób w 2009 roku i 2010 roku oraz trzech osób w 2011 roku. Ustalone zatem przez pracodawcę progi dochodowe nie miały na celu różnicowania dofinansowania poszczególnych grup pracowników, lecz spowodowały, że ponad 97 % pracowników w latach 2009-2010 oraz około 94% w 2011 roku kwalifikowało się do dofinansowania w trzecim progu dochodowym. Sąd podziela w tym przedmiocie stanowisko organu rentowego, że takie działanie płatnika składek może świadczyć jedynie o pozorności działania, nie zaś do wypełnieniu charakteru socjalnego świadczenia. Kryterium to nie było bowiem odpowiednie dla zatrudnionych u płatnika osób, gdyż nie doprowadziło finalnie do wystarczającego zróżnicowania wysokości wypłacanych pracownikom świadczeń. Nie sposób zgodzić się również z wnioskodawcą, iż większość pracowników kwalifikowało się do świadczeń zgodnie z trzecim progiem dochodowym z uwagi na zbliżoną sytuację materialną. Nie można bowiem przyjąć, że zarówno dochody rodzin, jak i sytuacja rodzinna pracowników była tożsama. Już choćby ze znajdujących się w aktach sprawy oświadczeń o dochodach wynika, że ilość osób w rodzinach pracowników była różna, co ma wpływ wysokość dochodów przypadających na jednego członka rodziny.

Nie można także przyjąć, że wszyscy zatrudnieni u skarżącego mieli taką samą sytuację materialną z tego powodu, że ich dochody w rodzinie były zbliżone. Przede wszystkim brak jest jakiegokolwiek dowodu, który by na to wskazywał, a przecież zatrudnieni u skarżącego to nie tylko nauczyciele, ale i pracownicy administracyjni, czy obsługi, którzy mają różne kwalifikacje, staż pracy, co wpływa na wysokość płac. Ważne jednak, że na wysokość dochodu w rodzinie wpływa nie tylko wysokość dochodu pracowników skarżącego, ale także innych osób w rodzinie, np. współmałżonków. Tymczasem pracownicy tych dochodów w ogóle nie wpisywali. Ograniczali się wyłącznie do wpisania, czy dochód na osobę w rodzinie stanowi kwotę powyżej 900 zł w latach 2009 – 2010 oraz 950 zł w roku 2011, czy też ten dochód od kwoty tej jest niższy. Jednocześnie zaś trzeci próg dochodowy dla uzyskania świadczeń był ustalony na tak niskim poziomie, że – jak była mowa wyżej – niemalże wszyscy pracownicy otrzymywali świadczenia te w takiej samej wysokości. Co więcej, tych kilku pracowników, których dochód na osobę w rodzinie był niższy od najwyższego progu (nawet o 50%) otrzymali ekwiwalent wyższy jedynie o kilkadziesiąt złotych. Komisja ekwiwalenty zróżnicowała bowiem o 50 i 20 złotych w roku 2009 oraz jedynie o 20 złotych w następnych latach przy ustalonych trzech progach dochodowych. Także zatem kwota ustalonych ekwiwalentów była tak zbliżona, że nie mogła niwelować dysproporcji w sytuacji rodzinnej i materialnej pracowników. I nie zmienia tej oceny fakt, iż sytuacja rodzinna i materialna pracowników Zespołu znana była członkom Komisji Socjalnej, ponieważ nie spowodowało to zróżnicowana wypłaconych pracownikom świadczeń. Podkreślić także należy, że pracownicy nie składali wniosków o wypłatę ww. ekwiwalentów. Komisja przyjmowała, że każdy pracownik takiego ekwiwalentu chce, choć na posiedzeniach wskazywała, że ekwiwalent zostanie wypłacony po złożeniu wniosku i oświadczenia.

Powyższe rozważania należy również odnieść do wypłacanych pracownikom administracyjnym dofinansowań do wczasów turystycznych w roku 2011. Jak ustalono, na posiedzeniu w dniu 27 maja 2011 roku Komisja Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, działająca u płatnika składek, postanowiła przyznać dofinansowanie do wypoczynku letniego pracowników według ustalonych na tym posiedzeniu kryteriów, to jest: dla nauczycieli w wysokości określonej w ustawie Karta Nauczyciela, zaś dla pracowników, emerytów i rencistów Zespołu zgodnie z załączoną tabelą dopłat na rok 2011. W tabeli Komisja ustaliła progi dochodowe dla celów przyznania dopłat do różnych form wypoczynku. I tak, jeżeli dochód na członka rodziny był niższy niż 650 zł – dopłata wynosiła 900 zł, jeżeli dochód na jednego członka rodziny wynosił od 651 zł do 950 zł – dopłata wynosiła 850 zł, natomiast dla pracowników, których dochód na jednego członka rodziny przekraczał 951 zł dopłata wynosiła 800 zł. Także tutaj ustalone progi dochodowe nie miały na celu różnicowania dofinansowania poszczególnych grup pracowników, ponieważ, po pierwsze, ostatni próg był ustalony na niskim poziomie oraz, po drugie, kwoty ustalonych dofinansowań były tak zbliżone, że nie mogły niwelować dysproporcji w sytuacji rodzinnej i materialnej pracowników.

Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która łagodzić ma różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest to wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są nie tylko pracownicy, ale również ich rodziny – te o najniższych dochodach. Przyznanie zatem świadczenia ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości jest wykluczone, bowiem pozostaje w opozycji do kryterium socjalnego. Nie jest możliwe, aby wszyscy pracownicy mieli identyczną sytuację socjalna (identyczne dochody, taką samą liczbę osób na utrzymaniu, identyczną sytuacje zdrowotną rodziny, itp.), a tylko wówczas przyznanie świadczeń w jednakowej wysokości można by uznać za uzasadnione (wyrok sadu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00, OSNP 2003, Nr 14, poz. 331). Tym samym kryterium może nie różnicować wypłaty świadczeń z Funduszu i nadal mieć charakter socjalny, ale tylko wówczas, gdy sytuacja wszystkich uprawnionych pracowników jest zbliżona, czego w przedmiotowej sprawie płatnik nie wykazał. Odmienna sytuacja rodzinna pracowników nie znalazła odzwierciedlenia w przyznanej im wysokości pomocy z (...) z uwagi na pozorność przyjętego kryterium podziału tych świadczeń z Funduszu. Powyższe wyklucza możliwość uznania zastosowanych u płatnika kryterium za mające charakter socjalny w myśl art. 8 ust 1 ustawy. Przyjęte u płatnika kryterium nie miało na celu zróżnicowania wypłaty świadczeń u płatnika, wręcz przeciwnie miało doprowadzić do przyznania wszystkim pracownikom bez względu na ich faktyczną sytuację rodzinną, majątkową i osobistą takich samych świadczeń.

Reasumując należy stwierdzić, że płatnik rozdysponował środki Funduszu na wypłaty ekwiwalentu pieniężnego w zamian za bony towarowe i paczki świąteczne oraz dofinansowania do wypoczynku letniego pracowników

administracyjnych w roku 2011 niezgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Ich wypłata i wysokość nie były bowiem poprzedzone rzeczywistymi ustaleniami dotyczącymi sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej każdego pracownika, któremu te świadczenia wypłacono. I nie zmienia tej oceny fakt, że członkom Komisji Socjalnej płatnika znana była sytuacja materialna pracowników oraz ilość członków ich rodzin. Ustalone przez tę Komisję kryteria nie doprowadziły bowiem do zróżnicowania przyznawanych kwot, wręcz przeciwnie, kwoty te były w istocie równe.

Sporne świadczenia zostały zatem wypłacone z funduszu świadczeń socjalnych, lecz nie na warunkach wynikających z ustawy oraz z regulaminu, a więc nie mogą one zostać uznane za świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 r., I UK 140/12, Opubl: Legalis).

Biorąc zatem pod uwagę, że powyższe świadczenia nie miały charakteru socjalnego, gdyż ich otrzymanie nie zależało od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu, a zatem nie wiązało się z zastosowaniem przez płatnika kryterium socjalnego z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, należy uznać że świadczenia te stanowią dodatkowe wynagrodzenie pracownika, czyli przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Nie zachodzi tu więc wyłączenie przewidziane w § 2 ust. 1 pkt 19 wymienionego rozporządzenia. (por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05, OSNP 2006 nr 11 - 12, poz. 182 i 16 września 2009 r., I UK 121/09, OSNP 2011 nr 9 - 10, poz. 133 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013 r. w sprawie III AUa 324/13).

Odmiennie przedstawia się natomiast ocena wypłaconych pracownikom kwot dofinansowania do wycieczek turystyczno-krajoznawczych. Wprawdzie pracownikom, którzy wyrazili chęć udziału w wycieczce, wypłacone były jednakowe kwoty dofinansowania, nie mniej jednak nie wszystkie świadczenia wypłacane ze środków funduszu muszą być warunkowane sytuacją życiową, rodzinną i materialną. Na wstępie wskazać trzeba, że Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków, że dla potrzeb tego dofinansowania Komisja korzystała z progów dochodowych dotyczących innych świadczeń z funduszu. Nic takiego nie wynika bowiem z protokołów Komisji. Progi ustalane były dla potrzeb dofinansowania do wypoczynku letniego pracowników i Komisja nie wskazywała w protokołach, że będzie je stosować choćby posiłkowo do dofinansowania wycieczki. Wręcz przeciwnie, ustalała dofinansowanie, dzieląc kwotę łączną zapewnioną na wycieczkę na ilość osób – uczestników. To powodowało, że każdy otrzymywał tę samą kwotę dofinansowania.

Wychodząc poza wąskie postrzeganie świadczeń socjalnych, a jednocześnie odwołując się do obszarów wyznaczanych przez definicję działalności socjalnej, przyjąć należy, że usługi świadczone na zasadzie powszechności przez pracodawców np. w zakresie sportu czy działalności kulturalno – oświatowej, czy turystycznej (wycieczki) nie muszą być dyktowane kryteriami określonymi w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku Społecznych z dnia 13 maja 2015 roku, III AUa 514/15 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 roku w sprawie II PK 74/08). Nie ma w sprawie zasadniczego znaczenia to, że pracownicy oraz byli pracownicy otrzymywali dofinansowanie do wycieczki w określonej kwocie, wszyscy w takiej samej. Należy bowiem zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Po pierwsze, każdy z pracowników oraz byłych pracowników, który wyraził zainteresowanie uczestnictwem w wycieczce był na nią kwalifikowany. Obowiązywała tu zatem zasada powszechności. Po drugie zaś, Komisja Socjalna miała na wycieczkę przeznaczoną określoną kwotę i tylko tę kwotę, ustaloną w preliminarzu, dzieliła pomiędzy zgłoszone osoby, niezależnie od ich ilości, (przy czym na wycieczki przeznaczana była rozsądna część środków funduszu). Ta zasada (powszechności i równości), że każdy chętny mógł wziąć udział w organizowanej imprezie turystycznej przemawia za uznaniem, że wydatkowane na działalność turystyczno – krajoznawczą środki z funduszu świadczeń socjalnych to nie

przychód pracownika, nadający się do obciążenia daniną publiczną (tak również wyrok SN z dnia 8 stycznia 2014 roku, I UK 202/13). Choć bowiem środki przeznaczone na wycieczkę były dzielone na jej uczestników jako dofinansowanie, to sposób ich wydatkowania był równoznaczny z sytuacją pomniejszenia kosztów wycieczki o całą kwotę określoną wcześniej w preliminarzu wydatków z funduszu na ten cel na dany rok.

Tym samym uznać należało, iż dofinansowanie do wycieczek turystyczno-krajoznawczych udzielone zainteresowanym:

- M. F. w czerwcu 2009 roku w wysokości 250 zł oraz w czerwcu 2011 roku w wysokości 305 zł,

- M. K. w czerwcu 2009 roku w wysokości 250 zł, w czerwcu 2010 roku w wysokości 365 zł oraz w czerwcu 2011 roku w wysokości 305 zł,

- J. Z. w czerwcu 2010 roku w wysokości 365 zł,

nie stanowiły ich przychodu, a w konsekwencji nie są one podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne.

Dodatkowo podnieść należy, że nie ma racji wnioskodawca zarzucając naruszenie przez organ rentowy przepisów postępowania. W świetle art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 963) właściwym do wydania decyzji jest zasadniczo Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ale § 2 ust. 2 Statutu Zakładu przyznaje Prezesowi Zakładu prawo upoważnienia pracowników Zakładu do wydawania decyzji w określonych przez niego sprawach (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 9 lutego 2012 r., I UZP 10/11, OSNP 2012 nr 23-24, poz. 291 oraz z dnia 24 stycznia 2012 r., III UZP 3/11, OSNP 2012 nr 15-16, poz. 197). A zatem upoważnienie pracownika oddziału do działania w imieniu Zakładu pochodzi od Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym to, że w aktach sprawy nie ma upoważnienia dla pracownika Zakładu pochodzącego od Prezesa Zakładu nie jest równoznaczne z tym, że decyzja została wydania bez takiego upoważnienia. W judykaturze i doktrynie przyjmuje się, że należy oddzielić udzielenie pełnomocnictwa (upoważnienia) od jego pisemnym udokumentowania. W rezultacie przyjmuje się, że dokument pełnomocnictwa i jego wydanie nie mają znaczenia konstytutywnego, gdyż taki charakter posiada samo udzielenie umocowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2008 r., II UK 75/08 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2011 r., I UK 78/11). Nie ma więc tym bardziej znaczenia okoliczność, że osoba, która podpisała decyzję nie zaznaczyła na niej, że uczyniła to na podstawie stosownego upoważnienia.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim na podstawie art. 477^{14}§ 1 k.p.c. orzekł, jak w punkcie III wyroku. Natomiast w punktach I-II i IV wyroku, na podstawie art. 477^{14}§ 2 k.p.c., zmienił zaskarżone decyzje z dnia 22 czerwca 2015 roku w ten sposób, że ustalił, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne kwoty udzielonych zainteresowanym M. F., M. K. oraz J. Z. dofinansowań do wycieczek turystyczno – krajoznawczych, a w pozostałym zakresie oddalił odwołania.

Sąd, na podstawie art. 102 k.p.c., nie obciążył wnioskodawcy Zespołu Szkół (...) w P. kosztami procesu, mając na uwadze charakter sprawy oraz to, że płatnik jest placówką oświatową, której zadaniem jest kształcenie młodzieży i nie prowadzącą działalności gospodarczej.